

la cerimònia de col·locació de la primera pedra de la sagrada família

per nùria pujol

historiadora i tècnica de protocol

La proximitat de la visita del papa Benet XVI per tal de consagrar el gaudinià Temple de la Sagrada Família el propinent 7 de novembre ens ha permès conèixer els antecedents, els moments inicials de la construcció i la cerimònia de col·locació de la primera pedra.

Orígens del Temple

Quan el llibreter i editor barceloní Josep Maria Bocabella va comprar els terrenys per tal d'aixecar-hi una església, poc s'imaginava que aquesta es convertiria en una de les obres arquitectòniques més admirades de tots els temps, visitada cada any per gairebé tres milions de persones.

Bocabella havia fundat, el 1866, l'Associació Espiritual de Devots de Sant Josep, una entitat privada dedicada a promoure el culte al sant a la ciutat de Barcelona mitjançant la construcció d'una església dedicada a la Sagrada Família. Gràcies a la condició d'expiatori que s'havia atorgat al futur temple, l'Associació havia anat recollint donatius de particulars: diners, joies i objectes de valor, com ara unes forquilles de plata. El capital aplegat al llarg de 15 anys va fer possible que l'Associació, presidida pel mateix Bocabella, comprés a la barriada del Poblet, al terme de Sant Martí de Provençals, un terreny limitat per quatre carrers de l'incipient Eixample barceloní. El solar, allunyat aleshores del centre de la ciutat, costà 34.000 duros, unes 170.000 pessetes de l'època, que avui dia equivaldrien a un milió i mig d'euros.

La cerimònia inaugural

La col·locació de la primera pedra es va celebrar la tarda del diumenge 19 de març de 1882, dia de Sant Josep, en un solemne i protocol·lari

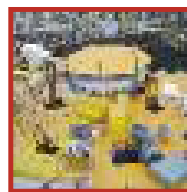
acte al qual van assistir les principals autoritats de la ciutat i una nodrida concurrència de públic, la majoria, veïns de la zona. L'endemà apareixia al *Diario de Barcelona* una notícia de només tres línies, i dos dies més tard, a pàgina sencera, la crònica. És en el butlletí *El propagador de la devoción a San José* del mes d'abril on es relatà l'acte en un extens reportatge, que hem resumit en aquestes pàgines.

Amfitrions i assistents

El dia abans, membres de l'Associació Josefina repartiren «paperetes d'invitació a l'acte» entre els fidels que assistiren als oficis de totes les parròquies barcelonines. Tret de les autoritats, no hi havia llista de convidats ni calia confirmar-hi l'assistència: tothom qui hi volgués anar, hi era convidat.

A les 17.15 h, precedida per dos membres de la guàrdia municipal a cavall vestits amb uniforme de gran gala, arribà la comitiva oficial, que estava formada per les autoritats eclesiàstiques, militars i civils de la ciutat i del Principat. El promotor i l'autor del projecte, Josep Maria Bocabella i Francesc de Paula del Villar, reberen les personalitats i les acompanyaren als respectius llocs reservats, mentre el Regiment d'Enginyers tocava la «Marxa d'infants», «que correspon a la categoria d'algunes de les persones tot just arribades, segons marca l'etiqueta».

Els límits de l'illa on s'havia d'aixecar el temple, situada entre els carrers Mallorca, Sardanya, Provença i Marina, s'havien assenyalat amb pals coronats per banderes i oriflames. En el lloc reservat a l'absis es va disposar un entarimat de fusta de grans dimensions guarnit amb teles i drapejats i, al centre, un altar cobert amb dosseret on hi havia una creu

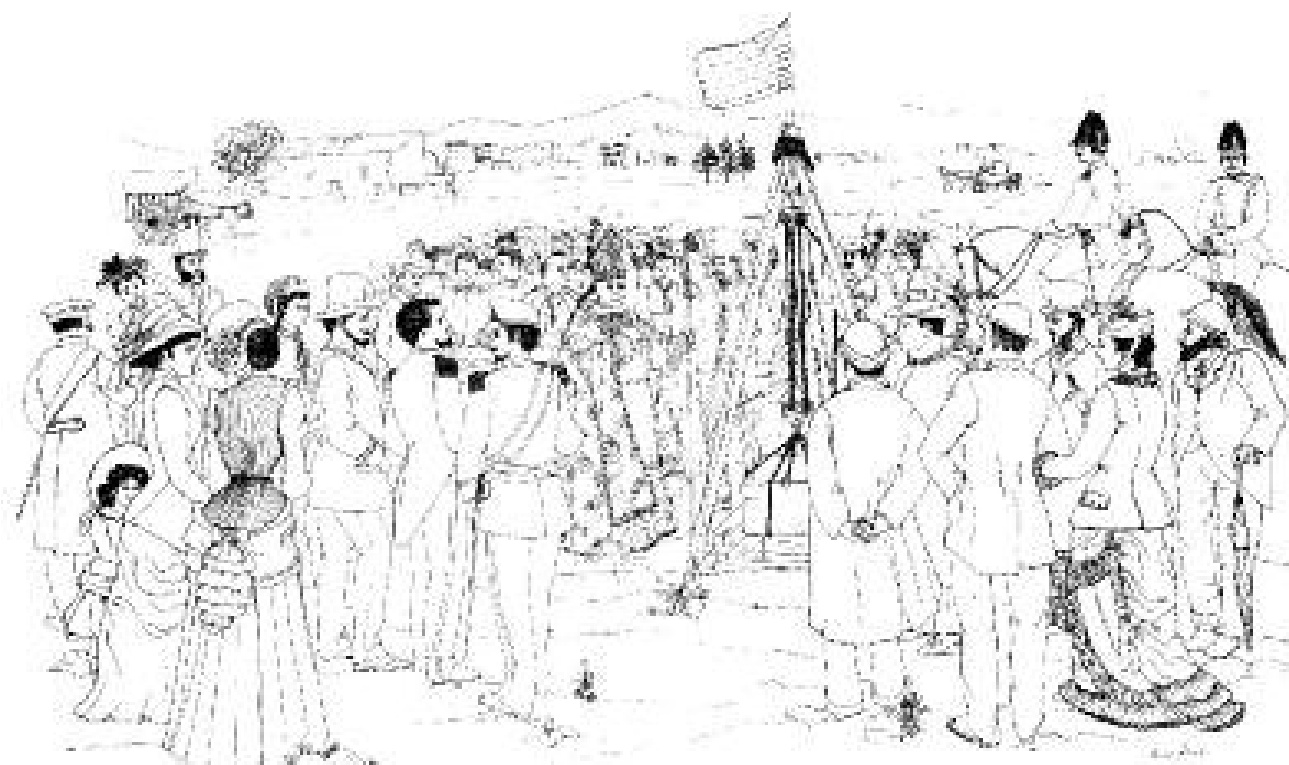
de fusta i una escultura que representava la fugida a Egipte. A terra, al costat, una politja decorada amb flors i banderetes subjectava la primera pedra a punt per ésser baixada. Al davant, es disposaren els «seients de preferència per a les distingides persones». La resta d'assistents romangué dempeus a l'interior del recinte durant tota la cerimònia.

Col·locació de la pedra

El bisbe diocesà Josep M. d'Urquinaona, assistit per altres bisbes, rectors i capellans, començà l'acte fent els asperges amb l'aigua beneïta sobre la pedra i sobre el perímetre del futur temple, mentre el cor recitava el salm 83, «Quam dilecta Tabernacula», seguit d'una salva d'artilleria. Tot seguit, el bisbe gravà amb un punxó una creu a cadascuna de les cares de la pedra.

En una ampolla de vidre es guardaren monedes de curs corrent, la medalla commemorativa de l'acte i una còpia de l'acta notarial signada per les autoritats i els representants de les corporacions civils i religioses. Un cop segellada l'ampolla amb lacre, fou dipositada en un forat fet enmig de la pedra. A ritme de la «Marxa reial» es començà a baixar lentament la pedra mentre els assistents recitaven un salm i el Miserere. Tot seguit, el bisbe agrai al públic la seva presència, reiterà la importància de les donacions econòmiques que permetrien aixecar aquella obra magna i va transmetre la benedicció del papa Lleó XIII.

Un cop encaixada la pedra, es va disparar una segona salva d'artilleria, i es donà per acabat aquell acte «solemne i edificant» a les 7 de la tarda.

la cerimònia de col·locació de la primera pedra a la sagrada família

per nùria pujol

historiadora i tècnica de protocol

Signatura de l'acta

Les autoritats assistents i signants de l'acta foren: Josep Urquinaona, bisbe de Barcelona; Pedro de Cuenca, mariscal de camp de l'exèrcit en representació del capità general del Principat; Victor López, president de l'Audiència de Barcelona; Juan M. Illescas, comandant de la Marina; Antonio Michel, segon tinent d'alcalde, en representació del consistori barceloní; Josep Morgades, bisbe de Vic; Francesc Rodó, rector de Sant Martí de Provençals i Joan Masferrer, rector de la parròquia de Betlem, en representació de totes les parròquies de la ciutat; Antoni de Saladrigas, mestre de cerimònies; Elies Rogent, director de l'Escola d'Arquitectura; Francesc de P. del Villar, arquitecte de la Sagrada Família; Josep Maria Bocabella, promotor de l'obra; Manel de Dalmases, en nom de l'Associació de Devots de Sant Josep; Lluís de Cuenca, representant de l'Associació de Catòlics, i els veïns del futur temple Felipe de Hita i Felipe Garcia en representació dels ciutadans barcelonins.

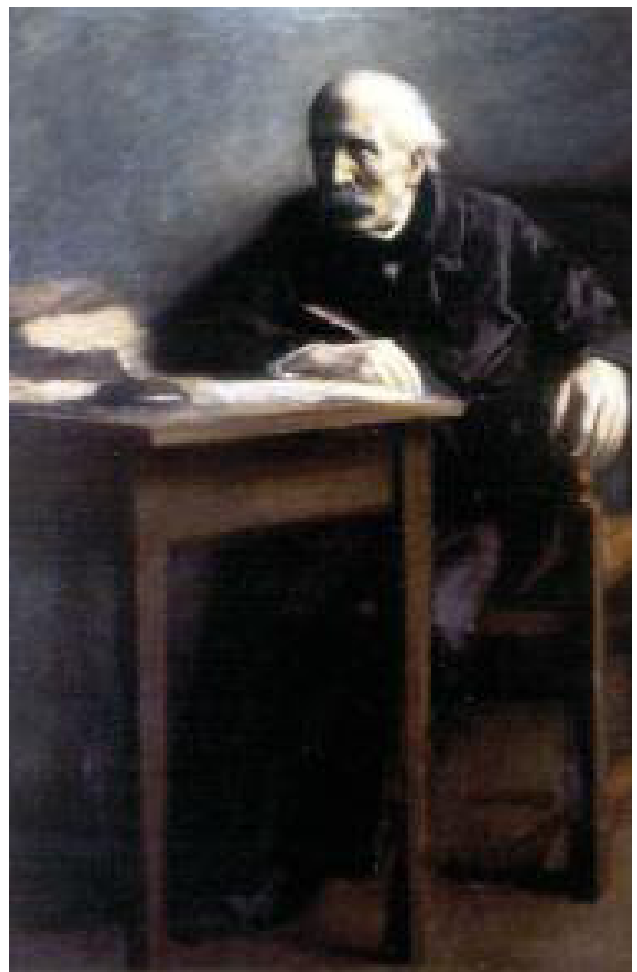
Canvi d'arquitecte i de projecte

Un any després, l'arquitecte Del Villar dimití per desavinences amb els promotors del Temple. A partir del 3 de novembre del 1883, un jove i gairebé desconegut Antoni Gaudí es va fer càrrec de la direcció de les obres i va substituir el projecte neogòtic per un de molt personal, que és el que avui dia coneixem. Fou tanta la seva implicació en la construcció del temple que dedicà més de quaranta anys de la seva vida a fer una obra ambiciosa, universal i única. Des del 1914 i fins al dia de la seva mort, esdevinguda accidentalment el 10 de juliol del 1926,

s'hi dedicà exclusivament.

Amb el pas del temps i les continuades obres des del 1882, avui dia es desconeix la ubicació exacta de la primera pedra, però els milers de visitants anuals que rep el Temple i les nombroses aportacions econòmiques continuen ajudant a fer que el projecte d'aquell llibreter barceloní devot de sant Josep arribi a terme un dia no gaire llunyà.

Publicat a diplomaciayprotocolo.com

Josep M. Bocabella (1815-1892).